

Agressieprotocol voor raadsleden Dijk en Waard 2025

Zaaknummer: 1151295

Raadsvergadering: 9 december 2025

De raad van de gemeente Dijk en Waard;

- Gelezen de voordracht van het presidium dd. 15 september 2025

besluit:

- Het Agressieprotocol voor raadsleden Dijk en Waard 2025 vast te stellen

1. Inleiding

De gemeenteraad is het hart van de lokale democratie. Raadsleden (waar raadsleden staat kan ook raads- en commissieleden worden gelezen) staan midden in de samenleving en zijn beschikbaar en gemakkelijk benaderbaar voor de inwoners van Dijk en Waard. Voor de integriteit van het lokale bestuur is het fundamenteel dat raadsleden hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken onbelemmerd kunnen uitoefenen. Het politieke debat moet vrij gevoerd kunnen worden, publieke taken zonder dwang of drang uitgeoefend en besluiten zonder druk genomen kunnen worden. Politieke ambtsdragers krijgen steeds vaker te maken met agressie en intimidatie. Als antwoord op deze maatschappelijke trend is in 2018 het netwerk Weerbaar Bestuur gestart als een gezamenlijk initiatief van circa 30 partners. Netwerk Weerbaar Bestuur heeft als doel ervoor te zorgen dat politieke ambtsdragers hun functie veilig en integer kunnen én zullen uitoefenen. Aangesloten zijn onder meer het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties, het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.

Ook in Dijk en Waard is het mogelijk dat raadsleden geconfronteerd worden met inwoners die hun onvrede op een agressieve en/of gewelddadige manier uiten. Agressie en geweld kunnen verschillende vormen aannemen en kunnen behalve raadsleden ook gezins- of familieleden raken. De norm in Dijk en Waard is dat geen enkele vorm van agressie acceptabel is. Een uiting van agressie tegen een raadslid treft niet alleen dat raadslid. Het is een aanval op het democratisch bestel als geheel. Als raadsleden in hun publieke taken intentioneel worden belemmerd door (de dreiging van) incidenten van agressie of geweld, wordt de integriteit van het functioneren van het lokale bestuur ondermijnd en daarmee de grondvesten van ons democratisch stelsel.

Het is essentieel om de norm te bewaken en in te grijpen als deze overschreden wordt of dreigt overschreden te worden. Raads- en commissieleden die met agressie of geweld te maken krijgen moeten erop kunnen rekenen dat zij er niet alleen voor staan. Dit protocol beschrijft hoe de gemeenteraad van Dijk en Waard omgaat met agressie, intimidatie, bedreiging en geweld gericht tegen raads- en commissieleden.

Doel en strekking protocol agressie

- Normstellend: agressie tegen politieke ambtsdragers wordt in geen geval geaccepteerd.
- Voorkomen van incidenten door preventieve maatregelen.
- Afspraken over maatregelen bij incidenten en registratie.
- Afspraken over meldingen en ondersteuning.

2. Norm

In dit protocol wordt gezamenlijk de norm voor wat wel en niet toelaatbaar is vastgelegd en leggen wij afspraken vast over wat wij doen als die norm overschreden wordt. Dit is fundamenteel voor het kunnen waarborgen voor een veilige omgeving voor de lokale politiek. Eenduidigheid in de aanpak van intimidatie, agressie en geweld geeft een duidelijk signaal af en werkt daarnaast preventief.

Met een norm wordt helder wat grensoverschrijdend gedrag is dat gemeld, geregistreerd en afgehandeld moet worden en welke maatregelen passend zijn. In Dijk en Waard is de norm dat agressief gedrag in geen geval acceptabel is en in geen geval wordt getolereerd.

Norm

Agressie tegen raadsleden is onacceptabel en wordt nooit getolereerd.

De norm wordt gesteld om vrij en veilig functioneren van raadsleden te kunnen waarborgen en zodoende het democratische proces te bewaken. Uitgangspunten voor veilig en vrij functioneren zijn onder meer:

- ruimte voor de taken en rollen als raads- of commissielid wordt niet door derden ingeperkt;
- derden verstoren de orde bij het optreden in functie niet;
- de eigen veiligheid en die van collega's staat altijd voorop;
- agressie, geweld, bedreiging en intimidatie worden niet getolereerd.

Op het moment dat een raads- of commissielid door het gedrag van derden belemmerd wordt in zijn of haar rol als politiek ambtsdrager, is de norm overschreden en treedt dit protocol in werking.

De reactie op norm overschrijdend gedrag is uniform. Het is gebaseerd op dit protocol en niet op een individuele afweging. Het gaat immers niet om een overschrijding van een norm van een individueel raadslid, maar om de norm die de gemeenteraad heeft gesteld om de integriteit van het democratische proces te bewaken. Met het protocol neemt de gemeenteraad als bestuursorgaan op een heldere, eenduidige, krachtige en navolgbare wijze stelling in tegen agressie en intimidatie van individuele raadsleden.

2. Definitie van agressie

Het netwerk Weerbaar Bestuur geeft de volgende definitie van agressie:

Definitie agressie

"Gedrag van de burger dat direct wordt gericht op de politieke ambtsdrager met (in het algemeen) als doel om schade (emotioneel/ materieel/ fysiek) toe te brengen of een doel te bereiken (bijvoorbeeld besluitvorming beïnvloeden)."

Vormen van agressie

- verbale agressie: schelden, schreeuwen, dreigementen.
- Fysieke agressie: duwen, trekken, spugen, slaan.
- Intimidatie: opzoeken op privéadressen, stalken.
- Online agressie: belediging, haatzaaien, doxing via sociale media.
- Schriftelijke agressie: dreigbrieven, kwetsende e-mails of pamfletten.

Het uitgangspunt van netwerk Weerbaar Bestuur is dat agressie 'observeerbaar gedrag van de burger' is. Het is van belang om te handelen op basis van observeerbaar gedrag en niet op basis van een persoonlijke beleving. Agressief gedrag wordt niet geaccepteerd, ook al heb je er als persoon geen last van. Op deze manier geven we een krachtig signaal af en stellen we een duidelijk voorbeeld voor onze gemeente.

3. Preventieve maatregelen

Afspraken met de organisatie

De griffie maakt afspraken met de organisatie over situaties waarin zich agressie en geweld kunnen voordoen. Wat moet er gebeuren bij incidenten in het gemeentehuis?

Raadsvergaderingen

Bij maatschappelijke gevoelige onderwerpen wordt een risico-inschatting gemaakt. Er vindt overleg plaats met de organisatie/burgemeester over de mogelijke inzet van extra beveiliging en politie (zie 'Protocol Veilig Vergaderen' voor agressie en ordeverstoringen tijdens een raads- of commissievergadering).

Eigen rol raads- en commissielid

Het is belangrijk om bewust te zijn van onlinegedrag, van jezelf en anderen. In het kader van het programma Weerbaar Bestuur, Integriteit en Agressie worden in samenwerking met het netwerk Weerbaar Bestuur meerdere trainingen georganiseerd over o.a. omgang met agressie en intimidatie en omgang met sociale media.

4. Wat de doen bij agressie en geweld?

0900-8844 en 1-1-2

In een acute situatie, bij strafbare feiten van (bedreiging met) geweld tegen personen, vernieling gerelateerd aan agressief gedrag of mishandeling altijd contact opnemen met politie.

In noodgevallen bel 112, in niet-spoedeisende gevallen 0900-8844.

Melden bij griffier en/of burgemeester

Het is belangrijk dat elke vorm van agressie en geweld gemeld wordt. Raads- en commissieleden melden dit bij de griffier. Zij kunnen dan hun verhaal kwijt en krijgen de zekerheid dat er vervolg wordt gegeven aan de melding. De griffier bespreekt de situatie met de burgemeester. Het raads- of commissielid kan zelf ook contact zoeken met de burgemeester. In overleg wordt besproken wat het vervolg van de melding is, bijvoorbeeld melding/aangifte bij de politie van het voorval. Hierbij is de norm leidend, wordt deze overschreden dan wordt er melding/aangifte gedaan bij de politie. Iedere melding wordt door de griffier geregistreerd in de daartoe geëigende systemen.

5. Melden en aangifte

Proces stappen bij melding

1. Een bedreigd/geïntimideerd raads- of commissielid meldt dit altijd aan de griffier en/of burgemeester. Zij informeren elkaar onverwijld. In overleg met de burgemeester/griffier wordt besproken hoe de melding zich verhoudt tot de gestelde norm.
2. Wanneer de norm wordt overschreden wordt melding/aangifte gedaan bij de politie.
3. De burgemeester agendaert elke melding of aangifte van bedreiging of agressie tegen een raads- of commissielid in de eerstvolgende vergadering van de lokale driehoek (OM en politie).
4. Zo spoedig mogelijk na de melding/aangifte volgt een gesprek met het bedreigde raads- of commissielid en een politieambtenaar die vaststelt of er sprake is van strafbare feiten.
5. Als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag zonder strafbare feiten dan wordt bepaald of en wat er nodig is. Via de griffier in overleg met de organisatie kan maatwerk geleverd worden ook als er zorg nodig/noodzakelijk is.
6. Als er sprake is van strafbare feiten doet in alle gevallen de gerechtigd vertegenwoordiger van de gemeente daarvan aangifte waarbij materiele en immateriële schade altijd wordt verhaald als de dader bekend is.
7. Er wordt niet gecommuniceerd over de aangifte.

Aangifte

Als de norm wordt overschreden, dan moet er bij de politie aangifte worden gedaan. Als de betrokkene aangifte doet, moet hij/zij zijn of haar personalia vermelden. Bij de aangifte wordt altijd het adres van het gemeentehuis opgegeven, het zogeheten 'domicilie kiezen'. Op die manier worden de adresgegevens van het raadslid niet in de stukken opgenomen.

In uitzonderlijke gevallen kan de gemeente het doen van aangifte overnemen. De gemeente is dan aangever, het raads- of commissielid wordt bij de politie gehoord als getuige over de inhoud van de bedreiging/het voorval. Adresgegevens van de aangever blijven dan uit het dossier, maar de kans blijft aanwezig dat het raads- of commissielid uiteindelijk toch voor de rechter moet getuigen. Het OM kan aangeven wat er op de tenlastelegging thuishoort, mogelijk is de naam van de betrokkene nodig. Bijvoorbeeld als het raadslid de geleden schade vergoed wil hebben via het strafproces.

Follow-up na melding en/of aangifte bij de politie

- (Consultatief) Overleg met de gebiedsofficier.
- Wanneer er sprake is van een concrete of voorstelbare dreiging blijven de persoon en de gemeente zelf verantwoordelijk voor het treffen van (aanvullende) maatregelen die de gevolgen van eventuele inbreuken op de veiligheid voorkomen. Er zullen aanvullende beveiligingsmaatregelen worden getroffen wanneer de aard en de omvang van de dreiging dermate is dat persoon en de gemeente daar zelf geen weerstand (meer) tegen kunnen bieden. Het waken voor de veiligheid van personen is expliciet benoemd als onderdeel van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De hoofdofficier van justitie draagt hierover het gezag. Hij of zij is in deze gevallen verantwoordelijk voor de aanvraag van een dreigingsinschatting, het besluit tot het treffen van maatregelen, en het (laten) informeren van de betreffende persoon.
- Als het te verwachten effect en de aard van de gebeurtenis op het terrein van de openbare orde ligt, dan maakt de burgemeester zo nodig gebruik van zijn of haar bevoegdheden op grond van de Gemeentewet.
- Aanvullende beveiligingsmaatregelen worden in goed overleg tussen gemeente, politie en OM getroffen en uitgevoerd.
- De politie voert indien nodig maatregelen in de openbare ruimte uit (surveillance, cameratoezicht).
- De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van bijzondere maatregelen aan de woning in het kader van (be)dreiging en maatregelen die noodzakelijk zijn vanwege specifieke omstandigheden en risico's en eventueel herstel na afloop van de dreiging.
- De werkgever is verplicht de Arbeidsinspectie te waarschuwen uiterlijk binnen 24 uur na het incident. De Arbeidsinspectie wordt binnen 24 uur gewaarschuwd door de burgemeester of door de griffier als er sprake is van een ernstig incident waarbij een politieke ambtsdrager lichamelijk of

geestelijk letsel oploopt, in het ziekenhuis moet worden opgenomen, blijvende schade overhoudt aan de gezondheid of overlijdt aan de gevolgen.

- De burgemeester en/of de griffier zorgen voor terugkoppeling aan de betrokkenen en aan het presidium over het strafrechtelijke proces (dus niet inhoudelijk).

Communicatie

De burgemeester is ten overstaan van de gemeenteraad (al dan niet geheim) woordvoerder als het gaat om bedreiging één of meer raads- of commissieleden. Andere politieke ambtsdragers worden met instemming van het slachtoffer op de hoogte gebracht van een incident, tijdens een presidium en een collegevergadering. Geheimhouding wordt daarbij in acht genomen. In het geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand uitspraken doet die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

Zodra er een strafrechtelijk onderzoek is begonnen ligt de woordvoering bij het OM. Communicatie en contacten met de pers worden overgelaten aan het OM in samenspraak met de burgemeester, de griffier en de communicatieadviseur van de gemeenteraad Dijk en Waard.

De adviseur van de gemeente stemt, over een eventuele communicatieboodschap bij een ernstige (be)dreiging, altijd af met de afdeling voorlichting van het Openbaar Ministerie. Getroffen (politie) maatregelen in de publieke ruimte worden nooit naar de pers gecommuniceerd. Afspraken over woordvoering worden altijd in acht genomen.

6. Maatregelen

Na een incident met agressie of geweld kunnen verschillende maatregelen genomen worden:

- op basis van een risicoanalyse van de situatie kunnen aanvullende maatregelen worden getroffen;
- een gesprek met de dader;
- een waarschuwingsbrief met de aankondiging van mogelijk zwaardere maatregelen;
- pandverbod;
- aangifte;
- gebiedsverbod (bevoegdheid burgemeester);
- contactverbod (bevoegdheid Officier van Justitie);
- bewaken en beveiligen;
- juridische stappen ondernemen (zoals schadevergoeding eisen);
- de pers informeren;
- het incident openbaar maken via officiële kanalen.

7. Nazorg en trainingen

Als je te maken krijgt met agressie en/of geweld kan dat een grote impact hebben. Vaak is opvang in de directe omgeving voldoende, maar in sommige gevallen is het raadzaam om deskundigen te raadplegen. Voor politieke ambtsdragers zijn daarin verschillende mogelijkheden.

De vertrouwenslijn

088-5543 288 of www.devertrouwenslijn.nl.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp (0900-0101, www.slachtofferhulp.nl) biedt praktische en juridische adviezen en emotionele steun na een misdrijf (geweld, stalking etc.).

Schade

Als er schade is geleden kan dat over het algemeen verhaald worden op de dader. Het gaat hier om het verhalen van materiële kosten, zoals de kosten van medische behandeling en re-integratie of immateriële schade. Informatie hierover is te vinden via www.agressievrijwerk.nl. Ook kan de griffier en juridische zaken van de gemeente hulp bieden. Daarnaast is het raadzaam de eigen verzekeraar te raadplegen.

Advocaatkosten

Als het nodig lijkt een advocaat in te schakelen om schade te verhalen of om een maatregel bij de rechtbank te verzoeken, dient dit bij de griffier gemeld te worden. De griffier bespreekt de situatie met juridische zaken, juridische zaken adviseert. Een verzoek voor tegemoetkoming in de kosten wordt door de burgemeester en de griffier besproken.

Informatie en trainingen

In het kader van het programma Weerbaar Bestuur, integriteit en agressie worden er op jaarbasis trainingen en voorlichting georganiseerd. Omgaan met agressie is als onderwerp opgenomen in het leerprogramma voor de nieuwe raad.

Evaluatie en rapportage

- Alle meldingen worden vertrouwelijk geregistreerd.
- De griffie stelt jaarlijks een geanonimiseerde rapportage op voor het presidium.
- Evaluatie van het protocol vindt minimaal eens per raadsperiode plaats.

Vertrouwelijkheid

Alle meldingen en vervolgstappen worden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid behandeld.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 9 december 2025

De griffier,

M. (Menno) Horjus

De voorzitter,

M.F. (Maarten) Poorter